

Мирослава Бурч

заступник директора по роботі з дітьми Мукачівської міської ЦБС

Робота Мукачівської міської бібліотеки з обслуговування різних національних груп, що компактно проживають у регіоні

Географічне розташування Закарпаття, яке не просто межує з чотирма європейськими країнами — Угорщиною, Словаччиною, Польщею та Румунією, а стоїть на стику західної і східної цивілізацій, виконує своєрідну роль містка між Європою та Азією. Закарпаття, яке є перехрестям культур, мов і цивілізацій, демонструє приклад взаємодії західної і східної субкультур у межах одного регіону.

Обумовлені історичними умовами міжетнічні відносини в Закарпатті вирізняються своєю традиційною толерантністю, адже за останні 100 років його населення почергово опинялося у складі п'яти різних державних утворень (Австро-Угорщини, Чехословаччини, Карпатської України, Радянського Союзу, Незалежної України), що й стало основою поліетнічності Закарпаття. Сьогодні наш край є яскравою палітрою культур, бо згідно останнього перепису населення тут проживають представники понад 70 національностей. Місто Мукачево, як серце краю, є місцем компактного проживання людей різних національностей, де діє 18 громадських об'єднань етнічних груп: товариство російської культури «Русский Дом», товариство єврейської культури «Хесед шпіра», національно-культурний німецький центр «Паланок», міське товариство угорської культури на Закарпатті, культурно-просвітницьке товариство «Романі Яг», Мукачівське товариство болгарської культури ім. Кирила і Мефодія, міський осередок культурно-освітньої організації «Матица словенська» та ін., при яких функціонують колективи художньої самодіяльності, гуртки, бібліотеки, є у нашому місті і єдиний у західному регіоні обласний російський драматичний театр. Також у Мукачеві функціонують загальноосвітні школи з російською та угорською мовами навчання, у гуманітарно-педагогічному інституті є угорське відділення, а в училищах та технікумах міста створюються класи (групи) з мовою національних меншин, працюють дитячі садочки для дітей-угорців, росіян, німців.

Звісно, не останнє місце у формуванні об'єднуючого духу громадян різних етнічних груп займає робота міських бібліотек. Саме таку роль наша бібліотека виконує вже понад 70 років, тобто з самого її заснування. Це підтверджують і архівні документи, у яких зазначено, що у 1929 р. Мукачівська бібліотека вже мала чотири відділи: російський, чеський, угорський та єврейський, читальна зала у перший же рік була укомплектована періодичними виданнями на чеській, російській, угорській, єврейській, німецькій, французькій, англійській мовах (90 назв газет та журналів). Особливо слід відмітити, що тут повністю було представлено пресу краю.

На жаль, з початком періоду радянської влади було проведено, так зване, «очищення фондів», тож бібліотека втратила одразу половину книг, у тому числі й твори закарпатських вчених та просвітителів, книги російської та української еміграції, іншу «ідейно шкідливу літературу». Натомість у бібліотеку надійшла радянська література. Тому, сьогодні ми, на жаль, не можемо похизуватися хоча б одним таким відділом, який існував на початку зародження бібліотечної справи в місті. Проте у центральній бібліотеці функціонує відділ краєзнавчої літератури, який кожного року поповнюється і літературними виданнями авторів — представників етнічних груп, а Інтернет-центр, заснований кілька років тому за сприяння Посольства США в Україні, допомагає представникам громадських об'єднань нацменшин у пошуку зв'язків з такими ж закордонними організаціями, різноманітних грантів та надає інформацію щодо проведення різноманітних етнофестивалів, з'їздів, зустрічей, семінарів, допомагає громадянам встановлювати і підтримувати зв'язки зі своїми земляками за межами України. З 1991 року в місті функціонує бібліотека угорської літератури, яка до 2003 року була філією Мукачівської міської ЦБС. Зараз її приватизовано, і вона діє при міському товаристві угорської культури на Закарпатті. Також в місті працюють бібліотеки, організовані при громадських організаціях нацменшин (єврейської літератури, німецької літератури), і шкільні бібліотеки ЗОШ № 1 ім. О. Пушкіна (російська) та ЗОШ № 3 ім. Ференца Ракоці II (угорська).

Бібліотеки Мукачівської міської ЦБС, а особливо центральна бібліотека та центральна дитяча бібліотека, тісно співпрацюють з вищезгаданими організаціями — проводяться спільні культурно-мистецькі заходи, надається методична допомога у підготовці різноманітних заходів та потрібна література, запрошуються бібліотекарі на семінари, які проводяться на базі центральної бібліотеки. У свою чергу національно-культурні товариства беруть участь у комплектуванні фонду центральних бібліотек та з радістю душею діляться книгами угорських, німецьких, єврейських авторів.

Доброю традицією стало проведення в місті щорічних міських, обласних та регіональних свят і фестивалів національних культур: фестиваль «Етно-Діа-Сфера», міський фестиваль національних культур «В єдиній родині», Міжнародний фестиваль-конкурс «Срібний дзвін», конкурс «Смарагдові витoki», Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Бути почутим», фольклорний фестиваль Різдвяних вертепів та ін. Бібліотека, як заклад культури, не стоїть осторонь таких важливих подій у житті громади міста — ми оформлюємо яскраві вітрини, беремо участь у розробці сценаріїв до свят, проводимо різноманітні заходи, які не обходяться без участі самодіяльних колективів національно-культурних товариств: дитячого танцювального колективу та хору дівчат «Співочі серця» національно-культурного товариства німецької культури «Паланок», дитячого вокального ансамблю товариства угорської культури, жіночого хору товариства «Русский Дом» та акторів обласного російського драматичного театру.

У читальному залі центральної міської бібліотеки спільно з науковим центром русиністики, Закарпатською філією Київського славистичного університету та правлінням болгарської культури було проведено науково-практичну конференцію «Закарпаття та Болгарія». Упродовж кількох років при нашій бібліотеці працював гурток «Юний краєзнавець», добра половина якого — це діти з товариства єврейської культури «Хесед шпіра», спільно з яким у бібліотеці та в театрі проведено обласні свята єврейської дитячої книги. Для молодших школярів та дошкільнят у центральній дитячій бібліотеці проводяться екскурсії на рідній для них мові — угорській російській та німецькій, куди обов'язково запрошуються працівники національно-культурних об'єднань. Зміст екскурсії складено працівниками нашої бібліотеки та перекладено фахівцями-мовознавцями.

Підсумовуючи вищесказане, можна з впевненістю стверджувати, що тісна співпраця нашої бібліотеки з національно-культурними товариствами приносить плоди єднання всіх етнічних груп, які проживають у місті, толерантності у ставленні представників різних національностей один до одного. Сприяє така діяльність і збагаченню та примноженню скарбниці духовності народу, збереженню культур та традицій етнічних груп, які компактно проживають у регіоні, і, безумовно,

підвищенню їхнього освітнього, культурного та духовного рівня.